

Š i f r a u č e n c a :

Državni izpitni center

REDNI ROK

3.
obdobje

Torek, 14. maj 2013 / 60 minut

*Dovoljeno gradivo in pripomočki:
Učenec prinese modro/črno nalivno pero ali moder/črn kemični svinčnik.
Preizkusu je priložena barvna priloga.*

NACIONALNO PREVERJANJE ZNANJA
ob koncu 3. obdobja

NAVODILA UČENCU

Natančno preberi ta navodila.

Prilepi kodo oziroma vpiši svojo šifro v okvirček desno zgoraj na tej strani.

Pri vsaki nalogi svoj odgovor napiši v predvideni prostor znotraj okvirja.

Piši čitljivo. Če se zmotiš, napačni odgovor prečrtaj in pravilnega napiši na novo.

Nečitljivi zapisi in nejasni popravki se ovrednotijo z nič točkami.

Če se ti zdi naloga pretežka, se ne zadržuj predolgo pri njej, temveč začni reševati naslednjo.

K nerešeni nalogi se vrni pozneje. Na koncu svoje odgovore ponovno preveri.

Zaupaj vase in v svoje zmožnosti. Želimo ti veliko uspeha.

Preizkus ima 25 strani, od tega 3 prazne in barvno prilogo.

Uvod v zgodovino

1. Preberi besedilo in reši nalogo.

Rimski vojskovođa in državnik Gaj Julij Cezar je bil rojen leta 100 pred Kristusom, umrl pa je leta 44 pred Kristusom.

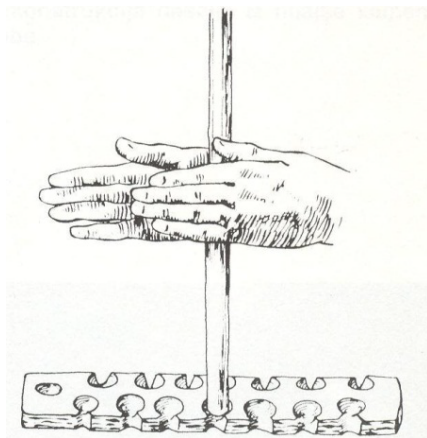
- a) V katerem stoletju je živel Gaj Julij Cezar?
Odgovor napiši na črto.

- b) Koliko je bil star Gaj Julij Cezar, ko je umrl?
Odgovor napiši na črto.

(2 točki)

Prazgodovina

2. Oglej si sliko 1 in reši nalogo.

Slika 1

(Vir: O. Janša - Zorn, Stari in srednji vek, Zgodovina za 6. razred osnovne šole, DZS, Ljubljana 1994.)

Opiši, kako so v prazgodovini ljudje zanetili ogenj.
Odgovor zapiši na črte.

(1 točka)

Srednji vek

6. a) V kateri čas srednjega veka uvrščamo Brižinske spomenike?
Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A V čas okoli leta 850.
 - B V čas okoli leta 1000.
 - C V čas okoli leta 1200.
 - D V čas okoli leta 1350.

Preberi besedilo in odgovori na vprašanji.

Brižinski spomeniki:

Če bi naš ded ne grešil, bi večno živel, ne bi se staral in ne bi nikoli imel skrbi, tudi ne nesrečnega telesa, marveč bi večno živel. Ko pa je bil po hudičevi zavisti pregnan od božje slave, so na človeški rod prišle bolečine, žalosti, bolezni in navsezadnje smrt. Vendar pa, bratje, spomnimo se, da se imenujemo tudi božji sinovi. Zato opustimo ta mrzka dela, ki so hudičeva dela, kakor malikovanje, obrekovanje brata, tatvina, uboj, poltenost, nespoštovanje priseg, ki jih prelamljamo. /.../

(Vir: Brižinski spomeniki – odlomek – Osmo berilo, Mladinska knjiga, Ljubljana 1987.)

- b) Kaj je po mnenju pisca privedlo do tega, da so ljudi doletele bolečine, žalost, bolezen in smrt?
Odgovor napiši na črto.

- c) Bogoslužje je potekalo v latinskem jeziku, besedilo Brižinskih spomenikov pa je zapisano v slovanskem jeziku. Razloži, zakaj se je misijonarjem zdelo potrebno uporabiti slovanski jezik.
Odgovor napiši na črte.

(3 točke)

8. Oglej si sliko 4 in reši nalogo.

Slika 4: Hrastovlje – taborska cerkev, 15. stoletje

Pred turškimi vpadi so se fevdalci zatekli za obzidja svojih gradov, meščani za obzidja mest, kmetje pa samo za obzidja okoli cerkva. Razloži, zakaj so bili s turškimi vpadi bolj ogroženi kmetje kakor meščani in fevdalci. Odgovor zapiši na črte.

(1 točka)

12. Preberi besedilo in reši nalogo.

Janez Vajkard Valvasor: Slava vojvodine Kranjske, 1689:

»Človek bi se čudil in komaj verjel, da pošilja Kranjska vsako leto toliko vojakov pod zastavo in se tako iznebi obilice ljudstva. /.../ Dežela ima ljudstva na pretek in povsod, na najvišjem, najbolj strmem in čisto kamenitem gorovju je vse naseljeno, da celo na Krasu, kjer vidiš samo golo kamenje, tako vzklije in zraste tu več otrok kot sadežev.«

(Vir: Janez Vajkard Valvasor, Slava vojvodine Kranjske, Izbrana poglavja, Mladinska knjiga, Ljubljana 1984.)

- a) Zakaj kljub visoki rodnosti po Valvasorjevem mnenju dežela ni bila prenaseljena? Odgovor napiši na črti.

- b) Na kateri problem opozarja Valvasor v zadnjem stavku besedila? Odgovor napiši na črto.

- c) Razmisli, ali bi Valvasorjeva ugotovitev o rasti števila otrok na Slovenskem veljala tudi danes. Svoj odgovor utemelji in ga napiši na črte.

(3 točke)

16. a) Kako danes označujemo politični sistem, ki so ga po oktobrski revoluciji vpeljali v nekdanjem ruskem cesarstvu? Obkroži črko pred pravilnim odgovorom.
- A Demokracija.
 - B Ustavna monarhija.
 - C Komunizem.
 - D Parlamentarna monarhija.

Oglej si fotografiji na slikah 7 in 8 in odgovori na vprašanji.

Slika 7

Slika 8

(Vir slik 7 in 8: D. Šehić, D. Šehić, Atlas svetovne zgodovine 20. in 21. stoletja, Dnevnik, Ljubljana 2006.)

- b) Obe sliki prikazujeta isti dogodek iz časa po oktobrski revoluciji. Na sliki 8 manjka ena oseba s slike 7. Razloži, zakaj so politične oblasti pogosto popravljale slike na prikazani način.
Odgovor napiši na črti.

- c) Na katero značilnost političnega sistema opozarjata sliki 7 in 8?
Odgovor napiši na črto.

(3 točke)

20. Oglej si preglednico 1 in reši nalogo.

Preglednica 1: Delitev sredstev sklada federacije za razvoj manj razvitih republik in Kosova v letih 1971–1984 za časa druge Jugoslavije

Prejemniki	1971–1975	1976–1980	1981–1984
SR Bosna in Hercegovina	32,4 %	30,6 %	26,4 %
SR Črna Gora	11,4 %	10,8 %	9,1 %
SR Makedonija	22,9 %	21,6 %	20,2 %
SAP Kosovo	33,3 %	37,0 %	44,3 %

(Vir: B. Repe, Naša doba, Učbenik za 4. razred gimnazije, DZS, Ljubljana 1996.)

- a) Katere tri republike so prispevale sredstva v sklad federacije za razvoj manj razvitih republik in Kosova za časa druge Jugoslavije? Odgovor napiši na črte.

- b) Kateri prejemnik je bil deležen največje pomoči? Odgovor napiši na črto.

- c) Oglej si karikaturu na sliki 11 in odgovori na vprašanje.

Pomoč manj razvitim je med gospodarsko krizo v 80. letih postala velik kamen spotike in eden glavnih razlogov za razpad Jugoslavije. Z uporabo karikature na sliki 11 in preglednice 1 ugotovi, kako so v razvitejših republikah gledali na to pomoč.

Odgovor napiši na črti.

Slika 11: Karikatura Slečena Slovenija

(Vir: A. N. Kern et al., Naše stoletje, Zgodovina za 8. razred osnovne šole, Modrijan, Ljubljana 1997.)

(3 točke)

Skupno število točk: 50

